

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 123g/2021

privind excepția de neconstituționalitate
a articolului 208 alin. (6) din Codul de executare și a unor prevederi
din punctul 59 din Statutul executării pedepsei de către condamnați,
aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006
(accesul condamnaților la Internet)

CHIȘINĂU
12 aprilie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Cristina Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 27 mai 2021,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 12 aprilie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a următoarelor prevederi:

– articolul 208 alin. (6) din Codul de executare, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003,

– textul „accesul la Internet” din punctul 59 din Statutul executării pedepsei de către condamnați, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006, ridicată de dl Petru Badicico, parte în dosarul nr. 21ji-40/2021, pendinte la Judecătoria Orhei, sediul Rezina.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Ivan Parii de la Judecătoria Orhei, sediul Rezina, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 4 noiembrie 2020, dl Petru Badicico i-a adresat o cerere Administrației Penitenciarului nr. 17 – Rezina, prin care a solicitat să-i fie permis accesul la Internet, sub supravegherea unei persoane împuternicite, pentru a expedia corespondența personală în adresa instituțiilor statului, având în vedere că este beneficiar al semnăturii electronice.

4. La 3 decembrie 2020, Administrația Penitenciarului nr. 17 – Rezina i-a refuzat accesul la Internet. Decizia Penitenciarului s-a bazat pe articolul 208 alin. (6) din Codul de executare, care prevede că condamnatului i se interzice accesul la rețeaua de Internet.

5. La 22 februarie 2021, dl Petru Badicico a depus două cereri la Administrația Penitenciarului nr. 17 – Rezina, prin care a solicitat să-i fie permis accesul la Internet pentru a citi portalul oficial al Curții Constituționale și pentru a căuta ofertele de muncă, inclusiv muncă la distanță. Prin răspunsurile nr. 8B-504/21 și nr. 8B-507/21 din 17 martie 2021, Administrația Penitenciarului nr. 17 – Rezina i-a refuzat accesul la Internet.

6. Dl Petru Badicico a depus la Judecătoria Orhei, sediul Rezina, o plângere privind constatarea faptului că Administrația Penitenciarului nr. 17 – Rezina interzice ilegal accesul condamnaților la Internet.

7. În ședința de judecată din 24 martie 2021, dl Petru Badicico a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 208 alin. (6) din Codul de executare și a textului „accesul la Internet” din punctul 59 din Statutul executării pedepsei de către condamnați, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006.

8. Prin Încheierea din aceeași zi, Judecătoria Orhei, sediul Rezina, a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 34 Dreptul la informație

„(1) Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit.

(2) Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal.

(3) Dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a cetățenilor sau siguranța națională.

[...].”

Articolul 52 Dreptul la petiționare

„(1) Cetățenii au dreptul să se adreseze autorităților publice prin petiții formulate numai în numele semnatarilor.

[...].”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

10. Prevederile relevante ale Codului de executare, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, sunt următoarele:

Articolul 208

Accesul condamnaților la informații

„(1) Condamnatului i se asigură accesul la informația difuzată prin mijloacele de informare în masă.

(2) Administrația penitenciarului are obligația de a lua toate măsurile necesare pentru asigurarea aplicării dispozițiilor legale privind liberul acces la informațiile pentru condamnați.

(3) Penitenciarul asigură recepționarea emisiunilor radiofonice și televizate. În limitele regimurilor de deținere prevăzute în prezentul cod și în Statutul executării pedepsei de către condamnați, condamnatul poate să se folosească de aparat de radio, televizor, casetofon personal sau de orice alte aparate autorizate de către administrația penitenciarului, cu condiția achitării plății pentru energia electrică consumată.

(4) Condamnatului i se permite să procure, prin rețeaua de comerț, literatură, să aboneze și să primească ziare și reviste, fără a se limita numărul lor, din contul mijloacelor proprii sau ale altor persoane.

(5) Condamnatului i se interzice să aboneze, să primească, să procure, să păstreze și să răspândească ediții care propagă război, intoleranță etnică, națională, rasială sau religioasă, cultul violenței și cruzimii, precum și publicații cu caracter pornografic.

(6) Condamnatului i se interzice accesul la rețeaua Internet.”

11. Prevederile relevante ale Statutului executării pedepsei de către condamnați, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006, sunt următoarele:

Punctul 59

„Deținuților li se interzice: **accesul la Internet**, să aboneze, să primească, să procure, să păstreze și să răspândească ediții, să vizioneze emisiuni televizate și filme, să audieze programe radio care propagă războiul, intoleranța etnică, națională, rasială sau religioasă, cultul violenței și cruzimii, precum și cele cu caracter pornografic.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

12. Autorul excepției menționează că prevederile contestate stabilesc interdicția accesului la Internet pentru condamnați. Aceste prevederi nu ar corespunde dezvoltării sociale actuale. Persoanele publică informații privind activitățile pe care le desfășoară pe rețele de Internet și au o așteptare legitimă ca aceste informații să fie accesibile pentru toți. De asemenea, statul trebuie să ia măsuri pentru modernizarea infrastructurii penitenciarelor.

13. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a examinat mai multe cazuri privind interzicerea accesului la Internet în penitenciare și a constatat încălcarea articolului 10 din Convenție, care garantează dreptul condamnaților de acces la informații de interes general (*Kalda v. Estonia*, 19 ianuarie 2016; *Jankovskis v. Lituania*, 17 ianuarie 2017; *Ramazan Demir v. Turcia*, 9 februarie 2021).

14. Având în vedere raționamentele Curții Europene, autorul excepției susține că limitarea accesului la Internet constituie o derogare de la principiul

liberului acces la informațiile de interes public. Orice limitare trebuie să corespundă exigențelor prevăzute de articolul 54 din Constituție, *i.e.* să fie prevăzută de lege, să urmărească realizarea unui scop legitim prevăzut în Constituție și să fie necesară într-o societate democratică.

15. Prin urmare, autorul excepției susține că prevederile contestate contravin articolelor 4 alineatele (1) și (2), 7, 8 alin. (1), 16 alin. (2), 20 alineatele (1) și (2), 23 alin. (2), 26 alin. (2), 30 alin. (1), 31 alin. (1), 32 alin. (1), 33 alineatele (1) și (2), 34 alin. (1), 35 alineatele (1), (4) și (7), 43 alin. (1), 52 alin. (1) și 54 alineatele (1) și (2) din Constituție.

B. Aprecierea Curții

16. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

17. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor Parlamentului și a hotărârilor de Guvern, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de executare și din Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006, ține de competența Curții Constituționale.

18. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile menționate la § 1 *supra*. Prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

19. Curtea observă că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, ridicată de o parte într-un proces pendinte la instanța de drept comun, este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

20. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză care are ca obiect examinarea unei contestații depuse de condamnat împotriva refuzului Penitenciarului nr. 17 – Rezina de a-i acorda accesul la Internet (a se vedea §§ 3-7 *supra*). Astfel, Curtea a admis că instanța de judecată va aplica prevederile criticate în cauza pe care o examinează.

21. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 129 din 10 august 2021, § 20; DCC nr. 132 din 12 august 2021, § 28; DCC nr. 17 din 15 februarie 2022, § 22; DCC nr. 37 din 24 martie 2022, § 21).

22. Autorul excepției a susținut că prevederile contestate contravin articolelor 4 alineatele (1) și (2) [*drepturile și libertățile omului*], 7 [*Constituția, Lege Supremă*], 8 alin. (1) [*respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale*], 16 alin. (2) [*egalitatea*], 20 alineatele (1) și (2) [*accesul liber la justiție*], 23 alin. (2) [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*], 26 alin. (2) [*dreptul la apărare*], 30 alin. (1) [*secretul corespondenței*], 31 alin. (1) [*libertatea conștiinței*], 32 alin. (1) [*libertatea opiniei și a exprimării*], 33 alineatele (1) și (2) [*libertatea creației*], 34 alin. (1) [*dreptul la informație*], 35 alineatele (1), (4) și (7) [*dreptul la învățătură*], 43 alin. (1) [*dreptul la muncă și la protecția muncii*], 52 alin. (1) [*dreptul la*

petiționare] și 54 alineatele (1) și (2) [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție.

23. Sub acest aspect, Curtea observă că autorul excepției a argumentat doar incidența articolelor 34, 52 și 54 din Constituție. În privința celorlalte articole, autorul excepției nu a argumentat pretinsa neconformitate a dispozițiilor criticate cu prevederile constituționale și nici nu a demonstrat raportul contradictoriu dintre ele. Simpla enumerare a nomelor constituționale în lipsa argumentelor care ar fundamenta pretinsa relație de contrarietate a dispozițiilor legale criticate față de acestea nu poate fi considerată o veritabilă critică de neconstituționalitate (DCC nr. 33 din 25 martie 2021, § 37).

24. Dacă ar proceda la examinarea fondului sesizărilor formulate de o asemenea manieră, Curtea Constituțională s-ar substitui autorilor lor în invocarea argumentelor de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control din oficiu. Acest tip de control este inadmisibil în condițiile în care, prin prisma articolului 24 alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolului 39 din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea trebuie să fie motivată, să cuprindă obiectul și împrejurările pe care subiectul își bazează cerințele, să expună normele legale și argumentele care justifică faptul că prevederea contestată contravine Constituției, precum și legătura causală directă între norma contestată și argumentele invocate (a se vedea HCC nr. 16 din 20 mai 2021, § 35).

25. Cu privire la incidența articolului 34 alin. (1) și (2) din Constituție, Curtea reține că acest articol stabilește că dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit. Potrivit competențelor ce le revin, autoritățile publice sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor cu privire la treburile publice și la problemele de interes personal. Dreptul de acces la informație vizează modul, mijloacele și condițiile în care se realizează administrarea treburilor de stat și dreptul autorităților statului de a difuza astfel de informații (a se vedea HCC nr. 29 din 12 decembrie 2019, § 34; HCC nr. 3 din 14 ianuarie 2021, § 50; HCC nr. 24 din 10 august 2021, § 35).

26. Articolul 34 din Constituție își are corespondentul în articolul 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, înglobând standardele stabilite de către Curtea Europeană în această materie.

27. În cauza *Kalda v. Estonia*, 17 ianuarie 2017, Curtea Europeană a reținut că închisoarea implică în mod inevitabil o serie de restricții asupra comunicării deținuților cu lumea exterioară, inclusiv asupra capacității acestora de a primi informații, iar articolul 10 din Convenție nu poate fi interpretat ca impunând o obligație generală pozitivă statului de a le oferi deținuților acces la Internet sau la unele site-uri de Internet (§ 45). Singurul motiv care a determinat Curtea să constate o încălcare a articolului 10 din Convenție a fost că statul, în acest caz, Estonia, le-a oferit deja acces la Internet, iar condamnatul a demonstrat că pentru exercitarea dreptului la apărare are nevoie de informație, care poate fi obținută doar pe site-ul (care nu era în lista celor permise) la care a solicitat acces (a se vedea §§ 50-51).

28. De asemenea, în cauza *Jankovskis v. Lituania*, 17 ianuarie 2017, Curtea Europeană a analizat restricția de acces la Internet aplicabilă unui deținut prin prisma articolului 10 din Convenția Europeană, deoarece condamnatul a notat că

această restricție îl împiedică să-și exercite dreptul la educație. De asemenea, condamnatul a demonstrat că, în cazul lui, dreptul la educație poate fi exercitat prin obținerea informației disponibile pe un site web concret. Curtea Europeană a stabilit o legătură între accesul la Internet și dreptul la informație, afirmând că anumite informații sunt disponibile exclusiv pe Internet, și, astfel, a definit natura Internetului ca instrument de obținere a informațiilor legate de exercitarea unui drept fundamental, în acest caz, a dreptului la educație (a se vedea §§ 55, 59-64). Aceeași abordare a fost aplicată de Curtea Europeană și în cauza *Mehmet Reşit Arslan și Orhan Bingöl v. Turcia*, 18 iunie 2019.

29. În cauza *Ramazan Demir v. Turcia*, 9 februarie 2021, Curtea Europeană a analizat restricția de acces la unele pagini web Internet aplicabilă unui deținut prin prisma articolului 10 din Convenția Europeană, deoarece reclamantul, avocat de profesie, a notat că această restricție îl împiedică să-și exercite dreptul la apărare și să monitorizeze afacerile clienților săi (a se vedea § 36).

30. Sub acest aspect, Curtea observă că, în cazurile menționate *supra*, Curtea Europeană a analizat restricțiile accesului la Internet aplicabile deținuților prin prisma articolului 10 al Convenției, cu condiția că restricțiile în discuție afectau sau făceau imposibilă exercitarea unui drept fundamental (*e.g.* dreptul la educație, dreptul la apărare) și că deținuții demonstau că informația solicitată nu poate fi obținută în alt mod decât prin intermediul Internetului. Astfel, în toate cazurile, Curtea a susținut protecția accesului la Internet prin stabilirea unei legături indispensabile între informația care poate fi obținută doar accesând un site web și exercițiul unui drept fundamental concret.

31. Având în vedere cele menționate anterior, Curtea reține că accesul la Internet nu este un drept în sens strict, ci poate fi un instrument de exercitare a drepturilor fundamentale garantate de Constituție. Altfel spus, acesta este un mijloc, nu un scop. În prezenta cauză, autorul excepției a susținut că interdicția în discuție îi afectează dreptul la folosirea semnăturii electronice, inclusiv la petiționare.

32. Curtea subliniază că articolul 52 din Constituție garantează dreptul cetățenilor de a se adresa autorităților publice prin petiții formulate numai în numele semnatarilor. Curtea observă că autorul excepției nu a demonstrat că dreptul de petiționare nu poate fi exercitat în alt mod decât doar având acces la Internet (prin poșta electronică).

33. În prezenta cauză, articolul 52 din Constituție nu este incident, de vreme ce condamnatul are posibilitatea să exercite dreptul de petiționare, adresând petiții, inclusiv autorităților publice, prin alte modalități decât prin intermediul rețelei Internet, *e.g.* prin serviciile oficiilor poștale.

34. De asemenea, Curtea observă că autorul excepției nu a demonstrat că accesul la Internet îi este necesar pentru exercitarea unui drept fundamental și că nu poate obține informațiile solicitate prin intermediul altor mijloace informaționale decât prin Internet.

35. Prin urmare, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g) și 140 din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 208 alin. (6) din Codul de executare și a textului „accesul la Internet” din punctul 59 din Statutul executării pedepsei de către condamnați, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006, ridicată de dl Petru Badicico, parte în dosarul nr. 21ji-40/2021, pendinte la Judecătoria Orhei, sediul Rezina.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 12 aprilie 2022

DCC nr. 45

Dosarul nr. 123g/2021